Pasaules Bankas eksperti Vidzemē vērtē reģiona uzņēmējdarbības vajadzības un attīstības iespējas

Piektdien, 20. novembrī, Pasaules Bankas eksperti vizītē Valkā, Valmierā un Cēsīs iepazinās ar Vidzemes ekonomisko situāciju, uzņēmumu attīstības šķēršļiem un pierobežas teritoriju vajadzībām. Sarunās īpaša uzmanība tika pievērsta investīciju piesaistei, industriālās un transporta infrastruktūras attīstībai, darbaspēka pieejamībai un vietējo uzņēmumu konkurētspējas stiprināšanai.

Vizīte notika Eiropas Komisijas un Pasaules Bankas kopīgās Baltijas reģionu izlīdzināšanas iniciatīvas ietvaros. Tās laikā eksperti analizēs Latvijas pierobežas teritoriju uzņēmējdarbības un cilvēkkapitāla vajadzības, lai identificētu vienu līdz trīs projektu idejas nākamajam ES fondu plānošanas periodam.

Ekspertu vizīti Vidzemē koordinēja Vidzemes plānošanas reģions sadarbībā ar pašvaldību un Vidzemes Augstskolas pārstāvjiem. Vizītes programma ļāva ekspertiem iepazīt Valkas pierobežas specifiku, Valmieras novada rūpniecības un industriālās infrastruktūras attīstību, kā arī Cēsu novada un reģiona kopējo skatījumu uz ekonomiskās izaugsmes iespējām.

Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētāja Inese Suija-Markova sarunā ar ekspertiem uzsvēra, ka ģeopolitiskās situācijas dēļ investori kļuvuši piesardzīgāki, daļā Vidzemes samazinājusies tūristu plūsma, bet demogrāfiskā situācija un iedzīvotāju aizplūšana turpina ierobežot reģiona attīstības iespējas.

“Veidojot uzņēmējdarbības atbalsta politiku, jāņem vērā, ka Latvijas reģionu situācija būtiski atšķiras. Vidzemē ierobežotā darbaspēka dēļ nevaram paļauties uz lielu starptautisku korporāciju ienākšanu. Vienlaikus varam mērķtiecīgi atbalstīt jau esošos uzņēmumus, palīdzot tiem kļūt produktīvākiem, inovatīvākiem un eksportspējīgākiem. Tas nozīmē lielāku uzsvaru uz augstas pievienotās vērtības uzņēmējdarbību, Vidzemes viedās specializācijas jomām un sadarbību starp pašvaldībām, augstskolām, tehnikumiem un uzņēmējdarbības atbalsta organizācijām,” norādīja Inese Suija-Markova.

Viņa uzsvēra arī reģionāla mēroga sadarbības nozīmi. Atsevišķas pašvaldības var būt spēcīgas ikdienas pārvaldībā, tomēr ekonomiskās attīstības jautājumos nepieciešama saskaņota un datos balstīta reģiona pozīcija. Šādos jautājumos Vidzemes plānošanas reģions pašvaldībām ir kopīgo interešu pastiprinātājs un partneris sadarbībā ar valsts institūcijām un starptautiskajiem tīkliem.

Vizītes laikā reģiona kopējo situāciju papildināja Valkas un Valmieras uzņēmējdarbības vides piemēri. Valkā eksperti tikās ar Valkas novada domes priekšsēdētāju Ventu Armandu Kraukli un apmeklēja uzņēmumu PEPI RER. Sarunā tika uzsvērta pierobežas īpašā situācija – daudzi Valkas iedzīvotāji strādā un iedzīvotāju ienākuma nodokli maksā Igaunijā, bet pašvaldības pakalpojumus izmanto Latvijas pusē. Vents Armands Krauklis norādīja, ka šie nodokļu ieņēmumi Valkas budžetā neatspoguļojas un pašvaldība pēdējos gadus saskaras ar nopietnām budžeta grūtībām.

Vents Armands Krauklis uzsvēra, ka pārrobežu sadarbību apgrūtina Latvijas un Igaunijas atšķirīgās nodokļu, grāmatvedības un administratīvās sistēmas. Kā piemēru viņš minēja kokapstrādes kopuzņēmumu, kas radušos sarežģījumu dēļ izveidoja atsevišķas filiāles abās valstīs.

Viņš norādīja, ka investoru lēmumu par to, vai ieguldīt Valkā, ietekmē attālums līdz Rīgai un ostām, transporta izmaksas, elektroenerģijas jaudas pieejamība un kvalificētu speciālistu trūkums. Viņš uzsvēra nepieciešamību pēc atbalsta nosacījumiem, kuros vairāk ņemtas vērā reģionu ģeogrāfiskās un ekonomiskās atšķirības.

Valmierā eksperti tikās ar pašvaldības un Vidzemes Augstskolas pārstāvjiem. Sarunā galvenā uzmanība tika pievērsta rūpniecības un eksporta attīstībai, Valmieras Industriālajam parkam un uzņēmumiem nepieciešamajai valsts infrastruktūrai. Novadā darbojas aptuveni 4600 uzņēmumu, bet gandrīz 60 aktīvi eksportējošiem uzņēmumiem eksporta īpatsvars lielākoties sasniedz 80 % no produkcijas apjoma. Nozīmīgākās nozares ir stikla šķiedras rūpniecība, kokrūpniecība, lauksaimniecība, pārtikas ražošana. Svarīgas nozares ir arī metālapstrāde un aizsardzības industrija.

Valmieras pašvaldība attīsta iekšzemes dzelzceļa kravu infrastruktūru un ar Satiksmes ministriju apspriež Valmieras veidošanu par vienu no reģiona loģistikas punktiem. Tas nepieciešams augošajai rūpniecībai, īpaši smagu un lielgabarīta kravu pārvadāšanai. Sarunā tika uzsvērta arī vajadzība savlaicīgi plānot elektroenerģijas jaudu, autoceļu un citu industriālajai attīstībai būtisku valsts infrastruktūru.

Vidzemes Augstskolas attīstības prorektore Iveta Putniņa norādīja, ka augstskolas specializācijas ne vienmēr sakrīt ar reģiona rūpniecības nozaru vajadzībām. Vienlaikus ViA var palīdzēt uzņēmumiem tehnoloģiju attīstībā, digitalizācijā, automatizācijā un ražošanas procesu pilnveidē. Kopā ar Vidzemes plānošanas reģionu izveidotais Vidzemes Atvērto Inovāciju centrs savieno uzņēmumus ar studentiem, mācībspēkiem un pētniekiem.

Uzziņai

Vizīte notika Eiropas Komisijas un Pasaules Bankas kopīgās Baltijas reģionu izlīdzināšanas iniciatīvas ietvaros. Tās mērķis ir atbalstīt vietējos un reģionālos partnerus konkrētos pierobežas reģionos, veicinot ilgtspējīgas attīstības un sociālo ieguldījumu iespējas atbilstoši pieejamajam Eiropas Savienības kohēzijas politikas finansējumam. Sagaidāms, ka iniciatīva palīdzēs veidot efektīvāku projektu plūsmu un stiprinās vietējo un reģionālo partneru sadarbības tīklus pierobežas teritorijās.

Darbs koncentrējas uz diviem galvenajiem virzieniem: uzņēmējdarbības atbalstu un cilvēkkapitāla attīstību. Aptuveni desmit mēnešu laikā eksperti analizēs situāciju Latvijas pierobežas teritorijās, lai identificētu vienu līdz trīs projektu idejas nākamajam ES fondu plānošanas periodam. Sākumpunkts ir nevis vēlamo investīciju uzskaitījums, bet konkrētu strukturālu problēmu un tām nepieciešamo risinājumu noteikšana.

Informācijai:
https://www.worldbank.org/en/brief/2025/08/04/catching-up-regions-initiative

Informāciju sagatavoja:
Ieva Upeniece
Vidzemes plānošanas reģions E-pasts: ieva.upeniece@vidzeme.lv
Tālr.: +371 28674617